ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Кононець Віти Петрівни на дисертацію Федотова Данила Вадимовича «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сучасна система органів правопорядку, покликаних здійснювати ефективне забезпечення прав і свобод людини та громадянина, не має належно функціонуючого механізму забезпечення інформаційної безпеки. Це твердження, зокрема, стосується й Національної поліції України.

Системні вияви витоку інформації для службового користування, негласних оперативно-розшукових матеріалів, імовірні порушення засад дотримання режиму таємності та непрофесійність працівників у питаннях дотримання інформаційної безпеки ставлять під загрозу можливість відповідного органу ефективно забезпечувати дотримання прав і свобод людини та громадянина в Україні й за її межами (у межах компетенції). Саме тому, на нашу думку, ураховуючи такий фактор, як триваюча збройна агресія рф та правовий режим воєнного стану в Україні, відповідне питання потребує додаткового опрацювання з урахуванням позицій дослідників і законодавства України, а також міжнародних нормативно-правових актів і думок відповідних правників.

Деякі аспекти окресленої проблеми досліджували такі вітчизняні дослідники в галузі адміністративного права та супутніх правових галузей, як Л. Аркуша, Л. Багрій-Шахматов, О. Бандурка, О. Безпалова, Ю. Битяк, М. Бурбика, О. Бусол, С. Васюк, О. Винник, І. Голосніченко, В. Грохольський, Ю. Дем'янчук, Л. Доля, О. Дрозд, Є. Зеленський, І. Зозуля, О. Кобзар, О. Копан, А. Куліш, М. Логвиненко, М. Мельник, О. Музичук, Н. Міняйло, Т. Міщенко, Є. Невмержицький, І. Пастух, М. Романов, Р. Сербин, О. Стрельченко, С. Шатрава, О. Шевченко та ін.

Водночас, належно оцінюючи значний науковий внесок авторів у вивчення питання формування та вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, слід зазначити, що стрімкі євроінтеграційні процеси, триваючі бойові дії з військами держави-окупанта росії, а також потреба в суттєвому вдосконаленні фундаментальних засад забезпечення дотримання інформаційної безпеки в Національній поліції України зумовлюють необхідність додаткового наукового опрацювання відповідних аспектів у галузі адміністративного права.

Метою дисертаційного дослідження є надання комплексної характеристики адміністративно-правовому механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України. Поставлена мета зумовила потребу в розв'язанні таких завдань: дослідити інформаційну безпеку як об'єкт адміністративно-правового забезпечення; визначити поняття

адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; схарактеризувати структуру адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; проаналізувати нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки в Національній поліції України; встановити суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; окреслити межі адміністративної відповідальності за порушення вимог у сфері інформаційної безпеки в Національній поліції України; проаналізувати зарубіжний досвід забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах та шляхи його впровадження в Україні; визначити пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Висловлені дисертантом наукові висновки, положення, рекомендації, що логічно відображуються в висновках до розділів та загальному висновку до дисертаційного дослідження є повними та науково обґрунтованими на достатньому рівні для такого виду робіт. Д.В. Федотов досягнув поставлену мету завдяки логічно побудованим підходам до поетапного розв'язання всіх завдань, що дозволило комплексно підійти до формулювання висновків і рекомендацій за результатами дисертаційного дослідження.

В результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення й висновки, запропоновані особисто здобувачем, зокрема уперше: запропоновано удосконалення статті 212^{-5} «Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію» Кодексу України про адміністративні правопорушення, шляхом доповнення її новими частинами, що урегулюють порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що є конфіденційними (згідно з статтею 6 (Публічна інформація з обмеженим доступом) Закону України «Про доступ до публічної інформації» та викладу назви статті в такій редакції: «Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять публічну інформацію з обмеженим доступом»; доведено необхідність виокремлення, в структурі Закону України «Про національну безпеку України» інформаційну безпеку, як окремий напрям державної безпекової політики, оскільки наразі таке визначення не регламентується; запропоновано доповнити законодавство України, зокрема Закон України «Про Національну поліцію» положеннями щодо обов'язковості отримання сертифікату про підготовку у сфері кібербезпеки та безпеки інформації, перед призначенням на посаду поліцейського з метою підвищення рівня цифрової грамотності та посилення спроможності протидіяти кіберзагрозам тощо.

Автором констатується застосування широкого науково-методологічного інструментарію, що логічно відображень крізь текст усього дисертаційного

дослідження та полягає в використанні як загальнонаукових методів пізнання правової матерії так і специфічної методології, притаманної юридичній науці.

У межах реалізації поставлених завдань використано різноманітні методи, а саме: філософські та загальнонаукові методи, зокрема діалектичний, який уможливив дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України шляхом використання праць учених з різних галузей (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3); історико-правовий метод застосовано під час дослідження понятійно-категоріального апарату адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3); логічний – у контексті послідовного дослідження всіх елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; логіко-семантичний метод – з метою поглиблення понятійно-категоріального апарату дослідження (використано в усіх підрозділах); а також специфічні методи вивчення правової дійсності: порівняльно-правовий – в аспекті зіставлення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України та інших органах державної влади (підрозділ 3.1, 3.2); формально-юридичний метод – під час дослідження державно-правових явищ та адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України поза політикою, як виключно правове явище (1.1, 2.1, 3.1) та інші методи.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації слугували праці фахівців у галузі загальної теорії держави та права, управління, адміністративного права і процесу, інших галузевих правничих наук.

Об’єкт і предмет дисертаційного дослідження, на мою думку сформульовані відповідно до вимог МОН України. **Об’єкт дослідження** – суспільні відносини у сфері забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України. **Предмет дослідження** – адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Достовірність і новизна наукових положень та рекомендацій, викладені в дисертаційному дослідженні Д.В. Федотова не викликає заперечень, оскільки дисертант використав широкий пласт наукових праць визнаних українських та закордонних дослідників, а також вправно поєднав надбання юридичної науки і практики, що відображається в положеннях праці. Положення, викладені дисертантом є своєчасними та актуальними, чітко формулюють розуміння проблематики окресленого об’єкта та предмета та можуть бути застосовані під час подальших наукових пошуків. Використання практики правозастосування в указаній сфері дії адміністративно-правового регулювання дозволило автору цементувати власну позицію та звертати увагу на те, що окремі надбання юридичної науки не відповідають сучасним реаліям – себто критично ставитись до тих чи інших позицій дослідників.

У першому розділі **«Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки**

в Національній поліції України» автор проводить поділ суб'єктів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України, а саме: суб'єктів, що відповідають за забезпечення правового режиму інформаційної безпеки та не допускають витоку відповідної інформації маючи в структурі кола своєї компетенції відповідні завдання та повноваження; суб'єктів, що мають право на ознайомлення та володіння певними видами та типами інформації й отримують можливість його реалізації за дозволом зазначених вище; суб'єктів, що формують загальнодержавну та відомчу політику у сфері захисту та формування архітектури безпеки інформації зокрема в діяльності Національної поліції України; суб'єктів до кола компетенції яких прямо віднесено здійснення адміністративно-юрисдикційних чи будь-яких інших юридичних правочинів, пов'язаних із притягненням до різного виду юридичної відповідальності відповідних осіб, що порушили законодавство України. Аналізується зміст та напрямки досліджень поняття інформаційної безпеки, і виокремлює декілька підходів окреслення сутності цього феномену, а саме розуміння інформаційної безпеки в якості: стану захищеності інформаційного простору; процесу управління загрозами та небезпеками, що забезпечує інформаційний суверенітет України; стану захищеності національних інтересів України в інформаційному середовищі; захищеності встановлених законом правил, за якими відбуваються інформаційні процеси в державі; стану захищеності національних інтересів країни в інформаційній сфері; до суспільних відносин, пов'язаних із захистом життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави від реальних та потенційних загроз в інформаційному просторі; важливої функції держави; невід'ємної частини політичної, економічної, оборонної та інших складових національної безпеки.

У другому Розділі **«Зміст окремих елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України»** приділяється увага правовому регулюванню адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, суб'єктам забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, особливостям адміністративної відповідальності за порушення вимог до інформаційної безпеки в Національній поліції України. Автор робить висновок про те, що чинне національне законодавство України у частині адміністративно-правового регулювання сфери інформаційної безпеки України потребує вдосконалення. Насамперед, вбачається за необхідне: доповнити Закон України «Про інформацію» визначенням поняття «інформаційної безпеки; привести у відповідність нормативно-правові акти України різної юридичної сили, що стосуються сфери інформаційної безпеки; внести комплекс змін, доповнень та уточнень до законодавчої бази з різних питань адміністративно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки України, що наразі не знайшли належного врегулювання; привести у відповідність до міжнародних та європейських норм та стандартів вітчизняне законодавство у сфері забезпечення інформаційної безпеки; розробити належне

правове забезпечення міжнародного співробітництва з питань інформаційної безпеки.

У третьому розділі **«Удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України»** автором розкривається зарубіжний досвід забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах та шляхи його запровадження в Україні, показані напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України. У висновках до розділу автор стверджує, що державні стандарти щодо захисту інформації, котра зберігається у зазначених в банках та базах даних мають співвідноситись із тими канонами, що широко застосовується в країнах європейського простору оскільки побудова спільного правоохоронного простору з Європейським союзом та відповідними поліцейськими органами і підрозділами є одним із пріоритетних завдань в межах європейської інтеграції України. Зауважено, що не лише нормативно-правове забезпечення реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України є ефективним інструментом забезпечення вказаного правового режиму, а і чільне місце слід виділити також інформаційно-технічним інструментам захисту інформації котрі мають гарантувати безпеку та схоронність відповідних даних, що використовуються в службовій діяльності Національної поліції України чи зберігаються нею у відповідних базах та банках даних.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і рекомендації впроваджені та використовуються у нормотворчій діяльності, науковій діяльності, освітньому процесі та практичній діяльності.

Дотримання академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні належним чином використано надбання інших дослідників і в тому числі інформацію з відкритих джерел – тобто, з відповідним посиланням на них і вірним їх оформленням за державними стандартами в вигляді списку використаних джерел. Крім цього, дисертаційна праця містить 155 пунктів списку використаних джерел, що підтверджує широту опрацювання всіх необхідних для обґрунтування науково-теоретичних позицій і засвідчує дотримання принципів академічної доброчесності.

Водночас, актуальність та ґрунтовність дослідження Д.В. Федотова, логічно обумовлює дискусійність окремих, визначених у дисертаційній праці питань, наприклад:

1. За змістом розділу 3.2. «Пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України» дисертаційного дослідження, здобувач зазначає зазначає «Не лише нормативно-правове забезпечення реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України є ефективним інструментом забезпечення вказаного правового режиму. Чільне місце слід виділити також

інформаційно-технічним інструментам захисту інформації котрі мають гарантувати безпеку та схоронність відповідних даних, що використовуються в службовій діяльності Національної поліції України чи зберігаються нею у відповідних базах та банках даних. Правові інформаційно-безпекові режими не пов'язуються із механізмами забезпечення прав і свобод людини і громадянина, в тій частині де діють превентивно, створюючи такий правовий стан речей за умов дії якого унеможливлюється незаконне поводження з будь-якою інформацією, що в свою чергу забезпечує права і свободи людини і громадянина в даному сегменті.», проте, на моє власне переконання, більш ґрунтовного та комплексного підходу потребувало б окреслення співвідношення та взаємодії інститутів громадського контролю за діяльністю Національної поліції України та забезпечення інформаційної безпеки під час її функціонування, у межах окремого підрозділу, що дозволило б більш суттєво обґрунтувати науково-теоретичні положення висновків.

2. У підрозділі 1.3. «Адміністративна відповідальність за порушення вимог до інформаційної безпеки в Національній поліції України», обґрунтовується, що «Належать цілком і повністю погодитися із зазначеними особливостями юридичної, зокрема і адміністративної відповідальності працівників Національної поліції України в контексті дотримання адміністративно-правового режиму інформаційної безпеки в діяльності відповідного центрального органу виконавчої влади та підкреслити, що він потребує удосконалення, зокрема в частині чіткого структурування складів адміністративних правопорушень, а також їх розширення, зокрема через стрімкі євроінтеграційні процеси та необхідність адаптації українського законодавства до актів права Європейського союзу, а також цифровізації суспільства, що невпинно відкриває нові сфери обігу інформації та відповідно потребує нових заходів і засобів її захисту зокрема і правового».

Водночас, на мою думку, автором обрано не досить системний підхід до аналізу видів відповідальності, що може бути застосована до цивільних і до службових осіб Національної поліції України, оскільки в цьому центральному органі виконавчої влади працюють та проходять службу як працівники за вільним наймом, так і, перш за все, поліцейські та державні службовці.. Більш обґрунтовано цей аналіз продемонстрував би контекст впливу юридичних норм на забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України.

3. У розділі 2 «Зміст окремих елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України» надається характеристика нормативно-правовому регулюванню інформаційної безпеки в Національній поліції України, суб'єктам її забезпечення, а також окреслюється адміністративна відповідальність за порушення вимог інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Водночас, на мою суб'єктивну думку, важливим у контексті аналізу структурних елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України з рахуванням

особливостей її діяльності є подальше виокремлення форм і методів, якими регулюється відповідне забезпечення, а також принципів, завдань і мети функціонування цього механізму, як базових адміністративно-правових категорій, що використовуються для аналізу відповідних публічно-адмініструвальних явищ і процесів.

Висловлені зауваження не ставлять під сумнів оригінальність та довершеність отриманих Федотовим Д.В. наукових результатів і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, а навпаки, ще раз підкреслюють своєчасність та значущість презентованого дослідження.

ВИСНОВОК

Отже, дисертація Федотова Данила Вадимовича на тему: «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України» є завершеною, самостійно виконаною кваліфікованою науковою працею, що має вагоме теоретичне і практичне значення, яка відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор **Федотов Данило Вадимович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
Провідний науковий співробітник
відділу організації наукової діяльності
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор **Віта КОНОНЕЦЬ**

Підпис засвідчую:
Проректор Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України **Олександр ЮНІН**